

C/2024/6810

29.11.2024

ZALECENIE RADY

z dnia 21 października 2024 r.

**w sprawie polityki gospodarczej, polityki budżetowej, polityki zatrudnienia i polityki strukturalnej
Czech**

(C/2024/6810)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1263 z dnia 29 kwietnia 2024 r. w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 3 ust. 3,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 ⁽²⁾, którym ustanowiono Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (zwany dalej „Instrumentem”), weszło w życie w dniu 19 lutego 2021 r. Instrument zapewnia państwom członkowskim wsparcie finansowe służące realizacji reform i inwestycji, co pociąga za sobą impuls fiskalny finansowany przez Unię. Zgodnie z priorytetami europejskiego semestru na rzecz koordynacji polityki gospodarczej Instrument przyczynia się do osiągnięcia odbudowy gospodarczej i społecznej oraz do wdrażania zrównoważonych reform i inwestycji, w szczególności reform i inwestycji, których celem jest promowanie zielonej i cyfrowej transformacji oraz zwiększenie odporności gospodarek państw członkowskich. Pomaga również wzmocnić finanse publiczne oraz pobudzić wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w średnim i długim okresie, a także zwiększyć spójność terytorialną wewnątrz Unii i wspierać dalsze wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych.
- (2) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 ⁽³⁾ (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie REPowerEU”), które zostało przyjęte w dniu 27 lutego 2023 r., ma na celu stopniowe redukcje zależności Unii od importu paliw kopalnych z Rosji. Pomogłoby to w osiągnięciu bezpieczeństwa energetycznego i dywersyfikacji dostaw energii w Unii przy jednoczesnym zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zdolności magazynowania energii oraz efektywności energetycznej. Czechy dodały do swojego krajowego planu odbudowy i zwiększania odporności nowy rozdział REPowerEU w celu finansowania kluczowych reform i inwestycji, które pomogą w osiągnięciu celów REPowerEU.

⁽¹⁾ Dz.U. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/241 w odniesieniu do rozdziałów REPowerEU w planach odbudowy i zwiększania odporności oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1303/2013, (UE) 2021/1060 i (UE) 2021/1755 oraz dyrektywy 2003/87/WE (Dz.U. L 63 z 28.2.2023, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj>).

- (3) W dniu 16 marca 2023 r. Komisja wydała komunikat zatytułowany „Długoterminowa konkurencyjność UE: perspektywa na przyszłość po 2030 r.”, aby wnieść wkład w podejmowanie decyzji politycznych i stworzyć warunki ramowe dla zwiększenia wzrostu. W komunikacie tym określono ramy konkurencyjności oparte na dziewięciu wzajemnie potęgujących się czynnikach. Wśród tych czynników na pierwszy plan wysuwają się: dostęp do kapitału prywatnego, badania naukowe i innowacje, edukacja i umiejętności oraz funkcjonujący jednolity rynek jako najważniejsze obszary polityki, których powinny dotyczyć reformy i inwestycje mające sprostać obecnym wyzwaniom związanym z produktywnością, a także wzmocnić długoterminową konkurencyjność Unii i jej państw członkowskich. W następstwie tego komunikatu Komisja wydała – w dniu 14 lutego 2024 r. – komunikat zatytułowany „Roczne sprawozdanie dotyczące jednolitego rynku i konkurencyjności za 2024 r.”. W komunikacie tym wyszczególniono mocne i słabe strony europejskiego jednolitego rynku pod względem konkurencyjności i prześledzono rozwój sytuacji w skali roku pod kątem wskazanych dziewięciu czynników konkurencyjności.
- (4) W dniu 21 listopada 2023 r. Komisja przyjęła roczną analizę zrównoważonego wzrostu gospodarczego (2024), rozpoczynając tym samym europejski semestr w 2024 r. W dniu 22 marca 2024 r. Rada Europejska zatwierdziła priorytety rocznej analizy zrównoważonego wzrostu gospodarczego (2024) skupione wokół czterech wymiarów konkurencyjnej zrównoważoności. W dniu 21 listopada 2023 r., działając na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011⁽⁴⁾, Komisja przyjęła również sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania (2024), w którym nie wskazano Czech jako jednego z państw członkowskich, w których mogą występować zakłócenia równowagi lub które są narażone na takie zakłócenia i w przypadku których potrzebna będzie szczegółowa ocena sytuacji. Komisja przyjęła również zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro oraz wniosek dotyczący wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu (2024), w którym przeanalizowano wdrażanie wytycznych dotyczących zatrudnienia i zasad Europejskiego filaru praw socjalnych. Rada przyjęła zalecenie w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro⁽⁵⁾ (zwane dalej „zaleceniem dla strefy euro (2024)”) w dniu 12 kwietnia 2024 r. oraz wspólne sprawozdanie o zatrudnieniu w dniu 11 marca 2024 r.
- (5) W dniu 30 kwietnia 2024 r. weszły w życie nowe unijne ramy zarządzania gospodarczego. Ramy te obejmują nowe rozporządzenie (UE) 2024/1263 w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego, zmienione rozporządzenie (WE) nr 1467/97⁽⁶⁾ w sprawie przyspieszenia i wyjaśnienia procedury nadmiernego deficytu i zmienioną dyrektywę Rady 2011/85/UE⁽⁷⁾ w sprawie wymogów dla ram budżetowych państw członkowskich. Nowe unijne ramy zarządzania gospodarczego mają na celu wspieranie zdrowych i stabilnych finansów publicznych, zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu i odporności poprzez reformy i inwestycje, a także zapobieganie nadmiernym deficytom publicznym. Nowe unijne ramy zarządzania gospodarczego promują także poczucie odpowiedzialności na poziomie krajowym i koncentrują się w większym stopniu na perspektywie średniookresowej, a jednocześnie na skuteczniejszym i spójniejszym egzekwowaniu przepisów. Każde państwo członkowskie musi przedłożyć Radzie i Komisji krajowy średniookresowy plan budżetowo-strukturalny. Krajowe średniookresowe plany budżetowo-strukturalne zawierają zobowiązania państwa członkowskiego dotyczące polityki budżetowej, reform i inwestycji zaplanowane na okres najbliższych 4 lub 5 lat, w zależności od zwykłej długości kadencji ustawodawcy krajowego. Ścieżka wydatków netto⁽⁸⁾ w ramach krajowego średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego musi spełniać wymogi określone w rozporządzeniu (UE) 2024/1263, w tym wymogi dotyczące wprowadzenia lub utrzymania prawdopodobnej tendencji spadkowej długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do końca okresu dostosowawczego lub utrzymania długu na ostrożnym poziomie poniżej 60 % produktu krajowego brutto (PKB) oraz sprowadzenia lub utrzymania deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych poniżej określonej w Traktacie wartości odniesienia wynoszącej 3 % PKB, w średnim okresie. W przypadku gdy państwo członkowskie zobowiąże się do wdrożenia odpowiedniego pakietu reform i inwestycji zgodnie z kryteriami określonymi w rozporządzeniu (UE) 2024/1263, okres dostosowawczy może zostać przedłużony o maksymalnie 3 lata. Aby pomóc w przygotowaniu tych krajowych średniookresowych planów budżetowo-strukturalnych, w dniu 21 czerwca 2024 r. Komisja opublikowała wytyczne dotyczące informacji, jakie państwa członkowskie mają przedstawiać w swoich krajowych średniookresowych planach budżetowo-strukturalnych i rocznych sprawozdaniach z postępów. Zgodnie z art. 5 i 36 rozporządzenia (UE) 2024/1263 Komisja w stosownych przypadkach przekazała państwom członkowskim trajektorie referencyjne i informacje techniczne. Państwa członkowskie muszą przedłożyć swoje krajowe średniookresowe plany budżetowo-strukturalne do dnia 20 września 2024 r., chyba że dane państwo członkowskie i Komisja uzgodnią przedłużenie tego terminu o rozsądny okres. Państwa członkowskie – zgodnie ze swoimi krajowymi ramami prawnymi – mogą poddać projekt krajowego średniookresowego planu budżetowo-struktural-

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj>).

⁽⁵⁾ Zalecenie Rady z dnia 12 kwietnia 2024 r. w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro (Dz.U. C, C/2024/2807 z 23.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj>).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1467/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie przyspieszenia i wyjaśnienia procedury nadmiernego deficytu (Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 6, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj>).

⁽⁷⁾ Dyrektywa Rady 2011/85/UE z dnia 8 listopada 2011 r. w sprawie wymogów dla ram budżetowych państw członkowskich (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 41, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj>).

⁽⁸⁾ Wydatki netto zgodnie z definicją w art. 2 pkt 2 rozporządzenia (UE) 2024/1263: „wydatki netto” oznaczają wydatki publiczne po skorygowaniu o (i) wydatki z tytułu odsetek, (ii) działania dyskrecjonalne po stronie dochodów, (iii) wydatki na programy unijne w pełni kompensowane dochodami z funduszy unijnych, (iv) krajowe wydatki na współfinansowanie programów finansowanych przez Unię, (v) cykliczne elementy wydatków na zasiłki dla bezrobotnych oraz (vi) działania jednorazowe i inne działania tymczasowe.

nego pod dyskusję na forum parlamentu krajowego, zwrócić się do niezależnej instytucji fiskalnej o wydanie opinii oraz przeprowadzić konsultacje z partnerami społecznymi i innymi zainteresowanymi podmiotami krajowymi.

- (6) W 2024 r. europejski semestr nadal przebiega w sposób zgodny z wdrażaniem Instrumentu. Pełne wdrożenie planów odbudowy i zwiększania odporności pozostaje nieodzowne do realizacji priorytetów polityki w ramach europejskiego semestru, ponieważ plany te przyczyniają się do skutecznego sprostania wszystkim wyzwaniom wskazanym w odpowiednich zaleceniach dla poszczególnych krajów wydanych w ostatnich latach lub znacznej części tych wyzwań. Zalecenia dla poszczególnych krajów na lata 2019, 2020, 2022 i 2023 pozostają równie aktualne w odniesieniu do planów odbudowy i zwiększania odporności, które zostały uzupełnione, zaktualizowane lub zmienione zgodnie z art. 14, 18 i 21 rozporządzenia (UE) 2021/241.
- (7) W dniu 1 czerwca 2021 r. Czechy przedstawiły Komisji swój krajowy plan odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z art. 18 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/241. Na podstawie art. 19 rozporządzenia (UE) 2021/241 Komisja oceniła adekwatność, skuteczność, efektywność oraz spójność planu odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi oceny określonymi w załączniku V do tego rozporządzenia. W dniu 8 września 2021 r. Rada przyjęła decyzję wykonawczą w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Czech⁽⁹⁾, którą to decyzję zmieniono dnia 16 października 2023 r. zgodnie z art. 18 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241 w celu zaktualizowania maksymalnego wkładu finansowego z tytułu bezzwrotnego wsparcia finansowego, a także w celu włączenia rozdziału REPowerEU⁽¹⁰⁾. Uruchomienie transz jest uzależnione od przyjęcia przez Komisję decyzji zgodnie z art. 24 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2021/241, stwierdzającej, że Czechy osiągnęły w zadowalający sposób odpowiednie kamienie milowe i wartości docelowe określone w decyzji wykonawczej Rady. Osiągnięcie w zadowalający sposób zakłada, że działania związane z uprzednio osiągniętymi kamieniami milowymi i wartościami docelowymi nie zostały odwrócone.
- (8) W dniu 24 kwietnia 2024 r. Czechy przedłożyły swój krajowy program reform na 2024 r., a w dniu 30 kwietnia 2024 r. program konwergencji na 2024 r., zgodnie z art. 8 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1466/97⁽¹¹⁾. Zgodnie z art. 27 rozporządzenia (UE) 2021/241 krajowy program reform na 2024 r. odzwierciedla również półroczne sprawozdania Czech z postępów w realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności.
- (9) W dniu 19 czerwca 2024 r. Komisja opublikowała sprawozdanie krajowe na 2024 r. dotyczące Czech. Oceniono w nim postępy Czech we wdrażaniu stosownych zaleceń dla tego kraju przyjętych przez Radę w latach 2019–2023 oraz podsumowano realizację planu odbudowy i zwiększania odporności przez Czechy. Na podstawie tej analizy w sprawozdaniu krajowym wskazano luki w odniesieniu do wyzwań, których nie uwzględniono w planie odbudowy i zwiększania odporności lub uwzględniono je jedynie częściowo, a także nowe i pojawiające się wyzwania. Oceniono w nim również postępy Czech we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych oraz w realizacji głównych celów Unii dotyczących zatrudnienia, umiejętności i ograniczania ubóstwa, a także postępy w realizacji celów ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju.
- (10) Zgodnie z danymi zweryfikowanymi przez Eurostat deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych Czech, który w 2022 r. wynosił 3,2 % PKB, wzrósł do 3,7 % w 2023 r., a dług sektora instytucji rządowych i samorządowych zmalał z poziomu 44,2 % PKB na koniec 2022 r. do 44,0 % na koniec 2023 r. Jak zapowiedziano w komunikacie Komisji z dnia 8 marca 2023 r. zatytułowanym „Wytyczne dotyczące polityki fiskalnej na 2024 r.”, Komisja wykonuje pierwszy krok na drodze do wszczęcia – zgodnie z obowiązującymi przepisami – procedur nadmiernego deficytu opartych na kryterium deficytu, na podstawie danych dotyczących wyników za 2023 r. W dniu 19 czerwca 2024 r. Komisja opublikowała sprawozdanie na podstawie art. 126 ust. 3 Traktatu. W sprawozdaniu tym oceniono sytuację budżetową Czech, ponieważ jej deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych przekroczył w 2023 r. określoną w Traktacie wartość odniesienia wynoszącą 3 % PKB. W sprawozdaniu stwierdzono, że w świetle powyższej oceny i zważywszy na opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego sformułowaną na podstawie art. 126 ust. 4 Traktatu, Komisja nie proponuje w lipcu 2024 r. wszczęcia wobec Czech procedury nadmiernego deficytu.

⁽⁹⁾ Dok. ST 11047/21 INIT; ST 11047/21 ADD 1.

⁽¹⁰⁾ Decyzja wykonawcza Rady z dnia 16 października 2023 r. zmieniająca decyzję wykonawczą z dnia 8 września 2021 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Czech (ST 13383/23 INIT; ST 13383/23 ADD 1).

⁽¹¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97/WE z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych (Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj>).

- (11) Dnia 12 lipca 2022 r. Rada zaleciła⁽¹²⁾ Czechom podjęcie działań w celu zapewnienia, aby w 2023 r. wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych był zgodny z ogólnie neutralnym kursem polityki fiskalnej⁽¹³⁾, przy uwzględnieniu dalszego tymczasowego i ukierunkowanego wsparcia dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw najbardziej narażonych na podwyżki cen energii oraz dla osób uciekających z Ukrainy. Czechom zalecono gotowość do dostosowania wydatków bieżących do zmieniającej się sytuacji. Czechom zalecono również zwiększenie inwestycji publicznych na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz na rzecz bezpieczeństwa energetycznego, przy uwzględnieniu inicjatywy REPowerEU, m.in. poprzez wykorzystanie Instrumentu oraz innych funduszy unijnych. Według szacunków Komisji kurs polityki fiskalnej⁽¹⁴⁾ w 2023 r. był restrykcyjny, na poziomie 0,9 % PKB, w kontekście wysokiej inflacji. Wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów) w 2023 r. miał restrykcyjny wpływ na kurs polityki fiskalnej, wynoszący 0,7 % PKB. Obejmuje to obniżenie o 0,1 % PKB kosztów nadzwyczajnych ukierunkowanych środków wsparcia dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw najbardziej narażonych na wzrost cen energii oraz obniżenie o 0,1 % PKB kosztów zapewnienia tymczasowej ochrony wysiedleńcom z Ukrainy. Podsumowując, prognozowany wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych w 2023 r. był zgodny z zaleceniem Rady z dnia 12 lipca 2022 r. Wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu oraz innych funduszy unijnych wyniosły w 2023 r. 1,1 % PKB. Inwestycje finansowane z zasobów krajowych wyniosły w 2023 r. 4,4 % PKB, co oznacza wzrost o 0,5 pp. w porównaniu z 2022 r. Czechy sfinansowały dodatkowe inwestycje ze środków Instrumentu oraz innych funduszy unijnych. Czechy sfinansowały inwestycje publiczne na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz bezpieczeństwa energetycznego, takie jak renowacje zwiększające efektywność energetyczną i instalacja odnawialnych źródeł energii, modernizacja i poprawa bezpieczeństwa transportu kolejowego oraz przygotowanie projektów w zakresie elektryfikacji, ochrona przeciwpowodziowa w krajach (czeskich regionach) i gminach, projekty czeskich przedsiębiorstw mające na celu ograniczenie zużycia wody oraz wdrożenie rozwiązań obiegu zamkniętego dla przedsiębiorstw, partnerstwa publiczno-prywatne w dziedzinie badań naukowych i innowacji, dostawy urządzeń cyfrowych dla szkół. Te inwestycje publiczne są częściowo finansowane z Instrumentu oraz innych funduszy unijnych.
- (12) W programie konwergencji na 2024 r. scenariusz makroekonomiczny, na którym oparto prognozy budżetowe, przewiduje wzrost realnego PKB na poziomie 1,4 % w 2024 r. i 2,6 % w 2025 r. oraz inflację mierzoną przez zharmonizowany indeks cen konsumpcyjnych (HICP) na poziomie 2,7 % w 2024 r. i 2,4 % w 2025 r. Oczekuje się, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych zmaleje do 2,3 % PKB w 2024 r. i będzie wynosił 2,1 % PKB w 2025 r., a relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB ma wzrosnąć do 45,5 % do końca 2024 r. i do 46,4 % do końca 2025 r. Prognozuje się, że po 2025 r. deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych zmaleje stopniowo do 1,6 % PKB w 2026 r. i do 1,2 % PKB w 2027 r. W związku z tym planuje się, że saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych utrzyma się w okresie objętym programem na poziomie poniżej określonej w Traktacie wartości odniesienia wynoszącej 3 % PKB. Z kolei w odniesieniu do okresu po 2025 r. prognozowane jest, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB wzrośnie do 47,1 % w 2026 r. i ustabilizuje się w 2027 r.
- (13) Według prognozy Komisji z wiosny 2024 r. realny PKB wzrośnie o 1,2 % w 2024 r. i 2,8 % w 2025 r., a inflacja mierzona przez HICP wyniesie 2,5 % w 2024 r. i 2,2 % w 2025 r.
- (14) W prognozie Komisji z wiosny 2024 r. przewiduje się deficyt publiczny w wysokości 2,4 % PKB w 2024 r., natomiast relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB ma wzrosnąć do 45,2 % do końca 2024 r. Spadek deficytu w 2024 r. odzwierciedla głównie wycofanie środków mających złagodzić skutki wysokich cen energii oraz wdrożenie pakietu konsolidacyjnego. Zgodnie z szacunkami Komisji prognozuje się, że kurs polityki fiskalnej w 2024 r. będzie restrykcyjny, na poziomie 2,3 % PKB.
- (15) Według prognozy Komisji z wiosny 2024 r. wydatki mające zostać sfinansowane za pomocą bezzwrotnego wsparcia (zwanego dalej „dotacjami”) z Instrumentu wyniosą w 2024 r. 0,5 % PKB, podczas gdy w 2023 r. finansowane w ten sposób wydatki wynosiły 0,4 % PKB. Wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu umożliwią wysokiej jakości inwestycje i reformy zwiększające produktywność bez wywierania bezpośredniego wpływu na saldo lub dług sektora instytucji rządowych i samorządowych Czech. Według prognozy Komisji z wiosny 2024 r. oczekuje się, że wydatki pokrywane z pożyczek w ramach Instrumentu wyniosą w 2024 r. 0,1 % PKB, podczas gdy w 2023 r. finansowane w ten sposób wydatki wynosiły 0 % PKB.

⁽¹²⁾ Zalecenie Rady z dnia 12 lipca 2022 r. w sprawie krajowego programu reform Czech na 2022 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Czechy programu konwergencji na 2022 r. (Dz.U. C 334 z 1.9.2022, s. 19).

⁽¹³⁾ Na podstawie prognozy Komisji z wiosny 2024 r. średniookresowy wzrost produktu potencjalnego Czech w 2023 r., wykorzystywany do pomiaru kursu polityki fiskalnej, szacuje się – w oparciu o średnią rzeczywistą stopę wzrostu potencjalnego z 10 lat oraz deflator PKB z 2023 r. – na 10,5 % w ujęciu nominalnym.

⁽¹⁴⁾ Kurs polityki fiskalnej jest zdefiniowany jako miara rocznej zmiany sytuacji budżetowej sektora instytucji rządowych i samorządowych. Służy on do oceny impulsu dla gospodarki wynikającego z polityk fiskalnych, zarówno tych finansowanych z zasobów krajowych, jak i z budżetu Unii. Miernikiem kursu polityki fiskalnej jest różnica między (i) potencjalnym wzrostem w perspektywie średnioterminowej a (ii) zmianą poziomu wydatków pierwotnych po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów (z wyłączeniem tymczasowych działań nadzwyczajnych wynikających z kryzysu związanego z COVID-19) oraz z uwzględnieniem wydatków finansowanych z bezzwrotnego wsparcia (dotacji) w ramach Instrumentu oraz innych funduszy unijnych.

- (16) W dniu 14 lipca 2023 r. Rada zaleciła⁽¹⁵⁾ Czechom zapewnienie rozważnej polityki fiskalnej, w szczególności poprzez ograniczenie nominalnego wzrostu wydatków pierwotnych netto finansowanych z zasobów krajowych⁽¹⁶⁾ do nie więcej niż 6,0 % w 2024 r. Państwa członkowskie zostały poproszone, aby przy wykonywaniu swoich budżetów na 2023 r. i przygotowywaniu budżetów na 2024 r. uwzględniły fakt, że Komisja zaproponuje Radzie wszczęcie procedur nadmiernego deficytu opartych na kryterium deficytu, na podstawie danych dotyczących wyników za 2023 r. W prognozie Komisji z wiosny 2024 r. przewiduje się, że wydatki pierwotne netto Czech finansowane z zasobów krajowych spadną o 1,1 % w 2024 r., która to zmiana jest niższa od zalecanej maksymalnej stopy wzrostu. Jest to zgodne z zaleceniami Rady.
- (17) Rada zaleciła ponadto Czechom, aby w latach 2023 i 2024 podjęły działania w celu jak najszybszego wycofania obowiązujących nadzwyczajnych środków wsparcia w dziedzinie energii i wykorzystały uzyskane w ten sposób oszczędności do zmniejszenia deficytu publicznego. Rada zaleciła ponadto, aby w przypadku gdyby ponowne podwyżki cen energii wymagały wdrożenia nowych lub dalszego stosowania dotychczasowych środków wsparcia, Czechy zapewniły, by takie środki wsparcia były ukierunkowane na ochronę gospodarstw domowych i przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, były możliwe do udźwignięcia przez budżet i utrzymywały zachęty do oszczędzania energii. Zgodnie z prognozą Komisji z wiosny 2024 r. koszt budżetowy netto⁽¹⁷⁾ środków wsparcia w dziedzinie energii szacowany jest na poziomie 1,2 % PKB w 2023 r. i ma wynieść - 0,2 % w 2024 r. i 0,0 % w 2025 r. W szczególności zakłada się, że podatek od nieoczekiwanych zysków będzie nadal obowiązywał w 2024 r. i 2025 r.⁽¹⁸⁾ Gdyby uzyskane oszczędności zostały wykorzystane do zmniejszenia deficytu publicznego, zgodnie z zaleceniem Rady, z prognoz tych wynikałoby dostosowanie fiskalne wynoszące 1,4 % PKB w 2024 r., podczas gdy wydatki pierwotne netto finansowane z zasobów krajowych⁽¹⁹⁾ mają restrykcyjny wpływ na kurs polityki fiskalnej na poziomie 2,2 % PKB w tym roku. Nadzwyczajne środki wsparcia w dziedzinie energii zostały wycofane w latach 2023 i 2024. Jest to zgodne z zaleceniami Rady. Przewiduje się ponadto, że uzyskane w ten sposób oszczędności zostaną w pełni wykorzystane do zmniejszenia deficytu publicznego. Jest to również zgodne z zaleceniem Rady.
- (18) Oprócz tego Rada zaleciła też Czechom utrzymanie inwestycji publicznych finansowanych z zasobów krajowych i zapewnienie skutecznej absorpcji dotacji w ramach Instrumentu oraz innych funduszy unijnych, w szczególności w celu wspierania zielonej i cyfrowej transformacji. Według prognozy Komisji z wiosny 2024 r. inwestycje publiczne finansowane z zasobów krajowych spadną z 4,4 % PKB w 2023 r. do 4,2 % PKB w 2024 r. Spadek ten wynika z zakończenia okresu programowania unijnych funduszy strukturalnych obejmującego lata 2014–2020, w ramach którego fundusze były dostępne do 2023 r. Biorąc pod uwagę ten dodatkowy czynnik, ocenia się, że inwestycje publiczne w 2024 r. są zgodne z zaleceniem Rady. Jeżeli chodzi o wydatki publiczne finansowane z dochodów z funduszy unijnych, w tym z dotacji w ramach Instrumentu, spodziewane jest z kolei, że spadną one z 1,1 % PKB w 2023 r. do 1,0 % PKB w 2024 r. Spadek ten wynika z zakończenia okresu programowania unijnych funduszy strukturalnych obejmującego lata 2014–2020, w ramach którego fundusze były dostępne do 2023 r.
- (19) Na podstawie środków z zakresu polityki znanych w dacie granicznej prognozy i przy założeniu niezmiennego kursu polityki deficyt publiczny w 2025 r. przewidziany w prognozie Komisji z wiosny 2024 r. ma wynieść 1,9 % PKB. Relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB ma wzrosnąć do 45,5 % do końca 2025 r. Wzrost relacji długu do PKB w 2025 r. odzwierciedla głównie ujemne saldo nominalne, częściowo zrównoważone wzrostem nominalnego PKB.
- (20) Strukturalne saldo budżetowe Czech obniżyło się ze średniego poziomu zbliżonego do równowagi w okresie 2014–2019 do - 2,9 % w 2023 r. Wynikało to z trwałych środków, takich jak obniżenie podatku dochodowego od osób fizycznych oraz zwiększenie świadczeń z zabezpieczenia społecznego, w tym automatycznej indeksacji emerytur względem stopy inflacji, które to środki nie były finansowane z odpowiadającego im wzrostu dochodów. Wzrost kosztów starzenia się społeczeństwa powoduje dodatkową presję na stabilność finansów publicznych w perspektywie średnio- i długoterminowej. W 2023 r. Czechy zmieniły pierwszy filar systemu emerytalnego, m.in. ograniczono indeksację emerytur i wprowadzono bardziej rygorystyczne warunki przejścia na wcześniejszą emeryturę. Jeżeli jednak nie będzie dalszych zmian, oczekuje się wzrostu wydatków na emerytury o około 3 pp. do 2060 r. ze względu na prognozowane podwojenie współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi⁽²⁰⁾, ograniczenie wieku emerytalnego oraz wciąż dużą liczbę osób przechodzących na wcześniejszą emeryturę. Jeżeli

⁽¹⁵⁾ Zalecenie Rady z dnia 14 lipca 2023 r. w sprawie krajowego programu reform Czech na 2023 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Czechy programu konwergencji na 2023 r. (Dz.U. C 312 z 1.9.2023, s. 22).

⁽¹⁶⁾ Wydatki pierwotne netto definiuje się jako wydatki finansowane z zasobów krajowych po skorygowaniu o (i) działania dyskrecjonalne po stronie dochodów, (ii) wydatki z tytułu odsetek, (iii) cykliczne wydatki związane z bezrobociem oraz (iv) działania jednorazowe i inne działania tymczasowe.

⁽¹⁷⁾ Te dane liczbowe odzwierciedlają poziom rocznych kosztów budżetowych tych środków, z uwzględnieniem dochodów i wydatków, a także – w stosownych przypadkach – po odliczeniu dochodów z podatków od nieoczekiwanych zysków dostawców energii.

⁽¹⁸⁾ W swojej prognozie z wiosny 2024 r. Komisja zakłada zasadniczo, że środki, które według Czech pozostaną w mocy do końca 2024 r., będą miały wpływ na budżet również w 2025 r.

⁽¹⁹⁾ Wpływ ten jest mierzony zmianą wydatków pierwotnych sektora instytucji rządowych i samorządowych, po skorygowaniu o (i) przyrostowy wpływ na budżet działań dyskrecjonalnych po stronie dochodów, (ii) działania jednorazowe, (iii) cykliczne wydatki związane z bezrobociem oraz (iv) wydatki finansowane z bezwrotnego wsparcia (dotacji) w ramach Instrumentu oraz innych funduszy unijnych, w relacji do średniookresowej (dziesięcioletniej) średniej stopy potencjalnego wzrostu nominalnego PKB, która to zmiana wyrażona jest jako stosunek do nominalnego PKB.

⁽²⁰⁾ Zgodnie ze sprawozdaniem na temat starzenia się społeczeństwa z 2024 r., wydanym przez Komisję w kwietniu 2024 r.

środki te nie zostaną pokryte odpowiednim wzrostem po stronie dochodów, prognozowany wzrost wydatków związanych ze starzeniem się społeczeństwa mógłby zwiększyć ryzyka dla stabilności finansów publicznych w perspektywie średnio- i długoterminowej. Rząd proponuje powiązać ustawowy wiek emerytalny ze średnim trwaniem życia oraz spowolnić wzrost nowo przyznawanych emerytur. Wdrożenie tych zmian poprawiłoby stabilność fiskalną systemu emerytalnego. Inne ewentualne środki służące osiągnięciu długoterminowej stabilności finansów publicznych obejmują zwiększenie podaży pracy przez zachęty do większej aktywności zawodowej po osiągnięciu wieku emerytalnego.

- (21) Niedobór pracowników hamuje konkurencyjność i produktywność. Możliwe byłoby zwiększenie wskaźnika zatrudnienia matek, ponieważ wskaźnik zatrudnienia kobiet jest niski przez kilka lat po porodzie. Oprócz problemów z dostępnością opieki nad dziećmi system podatków i świadczeń zniechęca mniej zarabiających rodziców, w szczególności matki, do powrotu do pracy. Trzyletnie okresy urlopu rodzicielskiego, wysokie odliczenia podatkowe dla niepracujących małżonków oraz świadczenia rodzinne zachęcające mniej zarabiającego rodzica do korzystania z długiego urlopu zniechęcają rodziców, w szczególności matki, do pracy lub poszukiwania pracy. Opodatkowanie dochodów z pracy w przypadku drugiego żywiciela rodziny było wyższe od średniej unijnej w 2022 r. i przekraczało klin podatkowy dla osób niebędących w związkach i zarabiających tyle samo. Zachęcanie mniej zarabiających rodziców do pracy lub poszukiwania pracy przyczyniłoby się również do zwiększenia dochodów systemu emerytalnego.
- (22) Całkowite dochody podatkowe Czech w stosunku do PKB są znacznie niższe od średniej unijnej w 2022 r. (35,3 % w porównaniu ze średnią unijną 40,2 %). Poszerzenie bazy podatkowej przez zwiększenie udziału podatków mniej szkodliwych dla wzrostu jest wariantem wspierającym wzrost gospodarczy i stabilność finansów publicznych. Pobierane okresowo podatki od nieruchomości należą do podatków najmniej szkodliwych dla wzrostu, jednakże dochody z tego typu podatków są bardzo niskie i wynoszą 0,2 % PKB, podczas gdy średnia unijna to 1,0 % PKB (w 2022 r.). Pobierane okresowo podatki od nieruchomości wzrosły wprawdzie w 2024 r., ale system podatków od budynków i lokali mieszkalnych opiera się na lokalizacji nieruchomości, co prowadzi do nierównego opodatkowania nieruchomości o tej samej wartości, a podatek nie ulega zmianom w przypadku zmiany wartości nieruchomości. Wdrożenie systemu wyceny nieruchomości, w którym wartość nieruchomości stanowi podstawę opodatkowania i odpowiada wartościom rynkowym oraz w którym możliwa jest regularna aktualizacja tej wartości, zwiększyłoby skuteczność podatku jako narzędzia przyczyniającego się do łagodzenia wzrostu cen nieruchomości i do jak najwydajniejszego wykorzystania istniejących zasobów mieszkaniowych. To z kolei zwiększyłoby przystępność cenową lokali mieszkalnych i zdolność ludzi do zmiany miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy, wspierając wzrost gospodarczy i zwiększając dochody z pobieranych okresowo podatków od nieruchomości.
- (23) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/241 i kryterium 2.2 załącznika V do tego rozporządzenia plan odbudowy i zwiększania odporności zawiera obszerny zestaw wzajemnie wzmacniających się reform i inwestycji, które mają zostać wdrożone do 2026 r. Oczekuje się, że te reformy i inwestycje przyczynią się do skutecznego sprostania wszystkim wyzwaniom wskazanym w odpowiednich zaleceniach dla poszczególnych krajów lub znacznej części tych wyzwań. Ze względu na te krótkie ramy czasowe szybkie przystąpienie do skutecznej realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, w tym rozdziału REPowerEU, jest nieodzowne dla zwiększenia długoterminowej konkurencyjności Czech dzięki zielonej i cyfrowej transformacji, przy jednoczesnym zapewnieniu sprawiedliwości społecznej. Aby zrealizować do sierpnia 2026 r. przewidziane w planie odbudowy i zwiększania odporności zobowiązania, Czechy muszą kontynuować wdrażanie reform i przyspieszyć inwestycje, zajmując się odnośnymi wyzwaniami przy jednoczesnym wzmocnieniu zdolności absorpcyjnej. Zdolność absorpcyjna funduszy odbudowy i zwiększania odporności jest zredukowana zwłaszcza przez ograniczenia w zdolnościach administracyjnych niektórych organów wykonawczych. Jest to szczególnie widoczne w obszarach wymagających większej wiedzy fachowej, takich jak zielona i cyfrowa transformacja. Systematyczne angażowanie władz lokalnych i regionalnych, partnerów społecznych, społeczeństwa obywatelskiego i innych odpowiednich zainteresowanych stron pozostaje nieodzowne dla zapewnienia szerokiego poczucia odpowiedzialności za pomyślną realizację planu odbudowy i zwiększania odporności.
- (24) W ramach przeglądu śródkresowego programów polityki spójności Czechy mają obowiązek, zgodnie z art. 18 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060⁽²¹⁾, dokonać przeglądu poszczególnych programów wspieranych przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+), Fundusz Spójności oraz Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) do marca 2025 r., biorąc pod uwagę m.in. wyzwania wskazane w zaleceniach dla poszczególnych krajów na 2024 r. oraz krajowy plan w dziedzinie energii i klimatu. Przegląd ten stanowi podstawę ostatecznej alokacji finansowania unijnego w ramach poszczególnych programów. Czechy poczyniły postępy we wdrażaniu programów polityki spójności i Europejskiego filaru praw socjalnych, ale pozostają pewne wyzwania i utrzymują się znaczne dysproporcje regionalne. Regiony

(21) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azyłu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizyjowej (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj>).

Severozápad i, w mniejszym stopniu, Moravskoslezsko znajdują się obecnie w pułapce rozwojowej. Niezwykle istotne jest przyspieszenie wdrażania programów polityki spójności i jednocześnie wzmocnienie zdolności administracyjnych, szczególnie w tych regionach. Priorytety uzgodnione w ramach tych programów polityki spójności pozostają aktualne. Aby zwiększyć absorpcję funduszy unijnych przez małe gminy, małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) oraz lokalne organizacje pozarządowe, konieczne są w szczególności: rozwijanie zdolności administracyjnych regionów, poprawa partnerstw między regionami i zwiększenie odpowiedzialności regionów za własny rozwój. Należy wdrożyć inwestycje wspierające zrównoważony transport miejski i regionalny oraz infrastrukturę paliw alternatywnych, aby przyspieszyć zieloną transformację. Konieczne jest również większe wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych oraz inwestycje w efektywność energetyczną i gospodarkę o obiegu zamkniętym. Ważne jest ukończenie planowanych działań w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu, ze szczególnym uwzględnieniem środków na rzecz naturalnej retencji wody. Priorytetem jest również poprawa integracji wysiedleńców z Ukrainy objętych tymczasową ochroną; dotyczy to w szczególności integracji na rynku pracy uwzględniającej ich kwalifikacje zawodowe. Nadal istotne jest zwracanie uwagi na wpływ środków związanych z grupami defaworyzowanymi, takimi jak Romowie.

- (25) W kontekście przeglądu śródkresowego na większą uwagę zasługuje możliwość lepszej mobilizacji zasobów sektora prywatnego, zwłaszcza przez szersze wykorzystanie instrumentów finansowych w połączeniu z dotacjami. Takie innowacyjne instrumenty umożliwiają szersze wykorzystanie inwestycji prywatnych, zwłaszcza w obszarach efektywności energetycznej, czystej energii i rozwoju biznesu. Należy skuteczniej wykorzystywać możliwości Narodowego Banku Rozwoju we wdrażaniu instrumentów finansowych w ramach programów polityki spójności. Biorąc pod uwagę ambicję Czech, by przejść do wyższej grupy z poziomu umiarkowanego innowatora, państwo to może również wykorzystać Platformę na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy, ustanowioną rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795⁽²²⁾, w obszarach technologii cyfrowych i innowacji typu „deep tech”, czystych i zasobooszczędnych technologii oraz biotechnologii, a także – w stosownych przypadkach – do wspierania transformacji przemysłu zgodnie z krajową strategią inteligentnej specjalizacji.
- (26) Oprócz wyzwań gospodarczych i społecznych uwzględnionych w planie odbudowy i zwiększania odporności oraz w ramach innych funduszy unijnych Czechy stoją w obliczu kilku dodatkowych wyzwań, które dotyczą administracji publicznej i konkurencyjności.
- (27) Istnieje presja, jeśli chodzi o atrakcyjność czeskiej administracji publicznej jako pracodawcy oraz zdolność służby cywilnej do zatrzymywania talentów. Dotyczy to w szczególności stanowisk eksperckich, informatycznych i kadry kierowniczej. Zmiany w ustawie o służbie cywilnej weszły w życie w 2023 r. Wprowadzono w nich ograniczenia czasowe w zajmowaniu stanowiska przez urzędników służby cywilnej wyższego szczebla, szybsze procedury rekrutacji i więcej możliwości przyciągnięcia kandydatów z zewnątrz. Jednakże rozdrobnienie zarządzania zasobami ludzkimi utrudnia bardziej systemowe podejście do zarządzania talentami. Wielkość czeskiej administracji publicznej jest poniżej średniej unijnej zarówno pod względem wydatków, jak i liczby pracowników. Płace są nadal niższe niż w sektorze prywatnym dla porównywalnego poziomu wykształcenia i spadły w ujęciu realnym o ponad 10 % w porównaniu z 2004 r., co jeszcze bardziej zmniejsza atrakcyjność służby cywilnej. Poprawa zdolności czeskiej administracji publicznej do przyciągania, zatrzymywania i rozwijania talentów ma kluczowe znaczenie dla dalszego zwiększania jej skuteczności i jakości świadczonych przez nią usług.
- (28) Czeska administracja publiczna odgrywa zasadniczą rolę w utrzymaniu konkurencyjności gospodarki, ponieważ kształtuje ona otoczenie regulacyjne i inwestycje publiczne, zwłaszcza w odniesieniu do dwojakiej transformacji. Wyniki czeskiego sektora publicznego i skuteczność sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2022 r. pozostawały na stabilnym poziomie i były zbliżone do średniej unijnej. Utrzymują się jednak wyzwania związane z kierowaniem strategicznym i kształtowaniem polityki w oparciu o dowody. Wymaga to zmniejszenia segmentacji administracji i wzmocnienia strategicznych zdolności kierowania w celu poprawy spójności strategii i jej wdrożenia we wszystkich obszarach polityki. Rozdrobnione lokalne zdolności administracyjne w Czechach są istotnym czynnikiem uniemożliwiającym m.in. małym beneficjentom efektywne korzystanie z funduszy unijnych. Absorpcja funduszy unijnych przez małe gminy, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz lokalne organizacje pozarządowe poprawiłaby się, gdyby wnioskodawcom udzielano wsparcia, na przykład przez wyznaczenie wspólnych kierowników projektów i zapewnienie w jednym miejscu wyczerpujących informacji na temat sposobu ubiegania się o unijne finansowanie. Priorytetem w tym zakresie jest opracowanie ukierunkowanego wsparcia na rzecz zwiększenia lokalnych zdolności administracyjnych w regionach mających strukturalne problemy, takich jak Severozápad i Moravskoslezsko. Dobrym przykładem jest FST, który pokazuje, że regiony działałyby dynamiczniej, gdyby odgrywały większą rolę w określaniu swoich szczególnych potrzeb.

⁽²²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie ustanowienia Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP) oraz zmiany dyrektywy 2003/87/WE oraz rozporządzeń (UE) 2021/1058, (UE) 2021/1056, (UE) 2021/1057, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 223/2014, (UE) 2021/1060, (UE) 2021/523, (UE) 2021/695, (UE) 2021/697 i (UE) 2021/241 (Dz.U. L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj>).

- (29) Wyniki Czech w zakresie innowacji nadal są hamowane przez mało skuteczny transfer technologii i wiedzy oraz słabe powiązania między środowiskiem akademickim a sektorem przemysłowym. Wydatki publiczne na badania i rozwój finansowane przez przedsiębiorstwa utrzymują się na poziomie około połowy średniej unijnej (0,023 % PKB w porównaniu ze średnią unijną wynoszącą 0,045 %), a w ostatnich latach wykazywały tendencję spadkową, co wskazuje na niski stopień współpracy między środowiskiem akademickim a biznesowym i słabe zachęty do takiej współpracy. Ma to duży wpływ na transfer wyników badań do gospodarki i ogranicza zdolności innowacyjne Czech, o czym świadczy, przykładowo, niska liczba zgłoszeń patentowych – znacznie poniżej średniej unijnej (0,83 pp. na miliard PKB w 2020 r. w porównaniu ze średnią unijną wynoszącą 3,4 pp.). Środki mające na celu strukturalną poprawę i wzmocnienie transferu technologii w Czechach, mające w szczególności zwiększyć efektywność transferu technologii i ułatwić tworzenie firm typu spin-off, mogłyby pomóc w sprostaniu temu wyzwaniu. Oczekuje się, że projekt dotyczący narzędzia wspierania polityki programu „Horyzont”, rozpoczęty w dniu 9 czerwca 2024 r., zapewni Czechom konkretne wsparcie i zalecenia polityczne w zakresie zwiększenia powiązań między środowiskiem naukowym a biznesem.
- (30) Udział w szkolnictwie wyższym i poziom wykształcenia spada, co pogłębia niedobór wykwalifikowanych pracowników. Odsetek osób z wykształceniem wyższym wśród osób w wieku 25–34 l. wykazuje tendencję spadkową od 2021 r., jest czwartym najniższym wskaźnikiem w Unii (33,7 % w porównaniu ze średnią unijną wynoszącą 43,1 %), i jest daleki od osiągnięcia unijnego celu wynoszącego 45 %. W latach 2016–2021 liczba przyjętych studentów spadła o 11,6 %, a odsetek studentów niekończących studiów utrzymuje się na wysokim poziomie. Wsparcie finansowe dla studentów jest ciągle niskie (2,5 % wydatków publicznych w porównaniu ze średnią unijną wynoszącą 18,8 %), mimo że dowody empiryczne wskazują na wysoki zwrot z inwestycji w szkolnictwo wyższe.
- (31) Niedobór pracowników i niedopasowanie umiejętności nadal stanowią pilne wyzwanie, hamujące konkurencyjność czeskiej gospodarki. Problemom tym można by zaradzić dzięki różnym środkom, takim jak reforma zawodów regulowanych i większe zaangażowanie trójstronnych platform z udziałem odpowiednich zainteresowanych stron lub ekspertów w celu zajęcia się kwestią długotrwałego braku wykwalifikowanych pracowników. Ponadto do Czech trafiło również najwięcej – w przeliczeniu na mieszkańca – wysiedleńców z Ukrainy objętych tymczasową ochroną. Jednakże ponad 50 % z nich pracuje na stanowiskach wymagających niższych kwalifikacji niż ich praca w Ukrainie, przy czym za główną barierę uważa się język. Ponadto ok. 30 % z nich twierdziło, że uznanie kwalifikacji jest przeszkodą w znalezieniu lepszej pracy. Uproszczenie uznawania zagranicznych kwalifikacji i zwiększenie uczestnictwa w rynku pracy grup niedostatecznie reprezentowanych, w tym wysiedleńców z Ukrainy objętych tymczasową ochroną, mogłoby ograniczyć problem kurczących się zasobów pracy,

NINIEJSZYM ZALECA Czechom podjęcie w latach 2024 i 2025 działań mających na celu:

1. Terminowe przedłożenie średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego. Ograniczenie – zgodnie z wymogami zreformowanego paktu stabilności i wzrostu – wzrostu wydatków netto ⁽²³⁾ w 2025 r. do wskaźnika umożliwiającego, między innymi, utrzymanie deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych poniżej określonej w Traktacie wartości odniesienia wynoszącej 3 % PKB oraz utrzymanie długu sektora instytucji rządowych i samorządowych na ostrożnym poziomie w średnim okresie. Wprowadzenie środków w celu zapewnienia długoterminowej stabilności fiskalnej systemu emerytalnego. Zmniejszenie ulg podatkowych i świadczeń zniechęcających rodziców do powrotu do pracy, aby propagować większe uczestnictwo kobiet w rynku pracy. Zwiększenie zachęt do kontynuowania pracy przez osoby bliskie przejścia na emeryturę. Podjęcie kroków w celu zwiększenia dochodów z pobieranych okresowo podatków od nieruchomości.
2. Wzmocnienie zdolności administracyjnych w zakresie zarządzania planem odbudowy i zwiększania odporności, przyspieszenie inwestycji i utrzymanie tempa wdrażania reform. Zajęcie się odpowiednimi wyzwaniami, aby umożliwić kontynuowanie szybkiej i skutecznej realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, w tym rozdziału REPowerEU, oraz zapewnić zakończenie reform i inwestycji do sierpnia 2026 r. Przyspieszenie wdrażania programów polityki spójności. W kontekście przeglądu śródkresowego tych programów – dalsze koncentrowanie się na uzgodnionych priorytetach, podjęcie działań umożliwiających lepszą mobilizację zasobów sektora prywatnego, m.in. przez wykorzystanie innowacyjnych instrumentów finansowych, przy jednoczesnym uwzględnieniu możliwości oferowanych przez Platformę na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy w celu poprawy konkurencyjności.

⁽²³⁾ Zgodnie z art. 2 pkt 2 rozporządzenia (UE) 2024/1263 „wydatki netto” oznaczają wydatki publiczne po skorygowaniu o wydatki z tytułu odsetek, działania dyskrecjonalne po stronie dochodów, wydatki na programy unijne w pełni kompensowane dochodami z funduszy unijnych, krajowe wydatki na współfinansowanie programów finansowanych przez Unię, cykliczne elementy wydatków na zasiłki dla bezrobotnych oraz działania jednorazowe i inne działania tymczasowe.

3. Poprawę zdolności czeskiej administracji publicznej do przyciągania, zatrzymywania i rozwijania talentów, zwłaszcza osób z umiejętnościami analitycznymi, menedżerskimi i informatycznymi. Ograniczenie departamentalizmu i wzmocnienie strategicznych zdolności kierowania w celu poprawy spójności między obszarami polityki. Wspieranie współpracy między administracjami gminnymi, w tym przez udzielanie wsparcia na rzecz budowania zdolności administracyjnych ukierunkowanego na regiony mające problemy strukturalne.
4. Pobudzanie innowacji przez poprawę transferu technologii ze środowisk akademickich do biznesu, wspieranie tworzenia firm typu spin-off i start-up oraz zwiększenie uczestnictwa w szkolnictwie wyższym. Wzmocnienie konkurencyjności gospodarki przez rozwiązanie problemu niedopasowania umiejętności, uproszczenie uznawania zagranicznych kwalifikacji oraz zwiększenie uczestnictwa w rynku pracy grup niedostatecznie reprezentowanych.

Sporządzono w Luksemburgu dnia 21 października 2024 r.

W imieniu Rady

Przewodniczący

NAGY I.